



# Mittediskrimineerimise, võrdõiguslikkuse ja mitmekesisuse kõrgetasemeline tööühm

2018

## Võrdõiguslikkuse andmete alltöörühm

Suunised võrdõiguslikkuse andmete kogumise ja kasutamise parandamise kohta

**EUROOPA KOMISJON**

Õigus- ja tarbijaküsimuste peadirektooraat

Direktooraat D – Võrdsed võimalused, võrdõiguslikkus ja liidu kodakondsus

Üksus D1 – Mittediskrimineerimine ja roma küsimuste koordineerimine

*Euroopa Komisjon*

*B-1049 Brüssel*

**Suunised võrdõiguslikkuse andmete  
kogumise ja kasutamise parandamise  
kohta**

Käsikiri koostatud juulis 2018

PDF	ISBN 978-92-76-40997-7	doi:10.2838/433970	DS-01-21-146-ET-N
-----	------------------------	--------------------	-------------------

Luksemburg: Euroopa Liidu Väljaannete Talitus, 2021

© Euroopa Liit, 2021

Euroopa Komisjoni dokumentide taaskasutamise põhimõtted on sätestatud komisjoni 12. detsembri 2011. aasta otsuses 2011/833/EL komisjoni dokumentide taaskasutamise kohta (ELT L 330, 14.12.2011, lk 39). Kui ei ole märgitud teisiti, on selle dokumendi taaskasutamine lubatud litsentsi Creative Commons Attribution 4.0 International (CC-BY 4.0) alusel (<https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/>). See tähendab, et taaskasutamine on lubatud, kui on viidatud allikale ja märgitud ära kõik tehtud muudatused.

## Sisukord

I osa. Suuniste taust ja eesmärk.....	6
Lünkade kindlakstegemine võrdõiguslikkuse andmete kogumisel ja kasutamisel .....	9
Kuidas need suunised koostati?.....	11
II osa. Suunised võrdõiguslikkuse andmete kogumise ja kasutamise parandamise kohta.....	13
A.  Institutsioonilised ja struktuurilised suunised .....	13
1.  Võrdõiguslikkuse andmete olemasolevate allikate kaardistamine ja andmelünkade kindlakstegemine .....	13
2.  Institutsioonidevahelise koostöö edendamine võrdõiguslikkuse andmete kogumisel ja kasutamisel .....	14
3.  Võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise andmekeskuse loomine.....	15
4.  Institutsioonilise suutlikkuse suurendamine, et koguda kvaliteetseid ja usaldusväärseid võrdõiguslikkuse andmeid .....	16
5.  Võrdõiguslikkuse andmete tõhusa kasutamise toetamine.....	16
B.  Tegevussuunised.....	18
6.  Võrdõiguslikkuse andmete ülevaatlikkuse tagamine .....	18
7.  Võrdõiguslikkuse andmete kaasamine suurtesse ELi ja riiklikesse uuringutesse .....	19
8.  Võrdõiguslikkuse andmete regulaarne ja õigeaegne kogumine.....	19
9.  Võrdõiguslikkuse andmete valiidsuse ja usaldusväärtsuse suurendamine .....	20
10.  Võrdõiguslikkuse andmete representatiivsuse tagamine.....	21
11.  Võrdõiguslikkuse andmete võrreldavuse parandamine .....	22

**Käesolev dokument ei ole õiguslikult siduv ja on mõeldud üksnes suuniseks. Seetõttu ei saa see anda õigusnõu siseriikliku õiguse küsimustes ega autoriteetselt tõlgendada ELi õigust, mis jääb Euroopa Liidu Kohtu ainupädevusse.**

## I osa. Suuniste taust ja eesmärk

Euroopa Liit (EL) on kehtestanud täiustatud õigusraamistiku võrdõiguslikkuse edendamiseks ja diskrimineerimisest hoidumiseks. Kõik 28 ELi liikmesriiki on selle õigusraamistiku oma õigusesse üle võtnud, minnes sageli kaugemale rassilise võrdõiguslikkuse direktiivis<sup>1</sup> ja võrdse tööalase kohtlemise direktiivis<sup>2</sup> sätestatud miinimumstandarditest.

Siiski kogeb märkimisväärne osa inimestest Euroopa Liidus regulaarselt diskrimineerimist, ebavõrdsust ja sotsiaalset tõrjutust. Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) järelused näitavad pidevalt, et selline diskrimineerimine võib põhineda sool, etnilisel taustal või vähemusse kuulumisel, nahavärvusel, usulistel veendumustel, vanusel, seksuaalsel sättumusel, sooidentiteedil või puudel või eespool nimetatud asjaolude kombinatsioonil<sup>3</sup>.

Seetõttu on vaja läbi vaadata võrdõiguslikkust edendavate ja diskrimineerimisvastaste õigusaktide ja poliitikameetmete rakendamine ning kohapeal tehtavate edusammude jälgimine ja mõõtmine. Võrdõiguslikkuse andmetel on selle läbivaatamise juures keskne roll ning need andmed on võimas relv diskrimineerimise ja tõrjutuse vastases võitluses.

Elkõige tuleb siin silmas pidada Euroopa Liidu struktuuri- ja investeerimisfondide väljamakseid, mille puhul tuleb täielikult järgida horisontaalseid ELi põhimõtteid, nagu ELi toimimise lepingu artiklis 10 sätestatud eesmärk võidelda sool, rassilisel või etnilisel päritolul, usutunnistusel või veendumustel, puudel, vanusel või seksuaalsel sättumusel põhineva diskrimineerimise vastu. Selleks on vaja, et liikmesriigid kehtestaksid korra, millega kaasneks usaldusväärsete ja objektiivsete andmete süstemaatilisel kogumisel põhinev seire ja mis tagaks põhiõigustega seotud kohustuste täitmise.<sup>4</sup>

Ajaloolistel põhjustel on kaitstud omaduste, näiteks rassilise või etnilise päritolu alusel eristatud isikuandmete kogumine paljudes Euroopa riikides eriti tundlik teema. ELi diskrimineerimisvastased õigusaktid keelavad mis tahes selliste andmete kasutamise nende rühmade kahjuks, kellega need andmed seostuvad. Lisaks on sellised tundlikud isikuandmed rangelt kaitstud põhiseaduslike

<sup>1</sup> [Nõukogu 29. juuni 2000. aasta direktiiv 2000/43/EÜ, millega rakendatakse võrdse kohtlemise põhimõtte sõltumata isikute rassilisest või etnilisest päritolust.](#)

<sup>2</sup> [Nõukogu 27. novembri 2000. aasta direktiiv 2000/78/EÜ, millega kehtestatakse üldine raamistik võrdseks kohtlemiseks töö saamisel ja kutsealale pääsemisel.](#)

<sup>3</sup> Vt näiteks FRA (2017a), [Second European Union Minorities and Discrimination Survey \(EU-MIDIS II\) Muslims – Selected findings](#) (Euroopa Liidu vähemuste ja diskrimineerimise teine uuring (EU-MIDIS II). Moslemid – valitud tulemused); FRA (2017b), [Second European Union Minorities and Discrimination Survey – Main results](#) (Euroopa Liidu vähemuste ja diskrimineerimise teine uuring – peamised tulemused); FRA (2016), [Second European Union Minorities and Discrimination Survey \(EU-MIDIS II\) Roma – Selected findings](#) (Euroopa Liidu vähemuste ja diskrimineerimise teine uuring (EU-MIDIS II). Romad – valitud tulemused); FRA (2014), [EU LGBT survey – European Union lesbian, gay, bisexual and transgender survey – Main results](#) (ELi LGBT-inimeste uuring – peamised tulemused); FRA (2013), [Discrimination and hate crime against Jews in EU Member States: experiences and perceptions of antisemitism](#) (Juutide diskrimineerimine ja nende vastu suunatud vaenuriteod ELi liikmesriikides: juutide kogemused ja antisemitismi tajumine).

<sup>4</sup> Vt [Ettepanek: Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi+, Ühtekuuluvusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning nende ja Varjupaiga-, Rände- ja Integratsioonifondi, Sisejulgeolekufondi ning piirihalduse ja viisade rahastamisvahendi suhtes kohaldatavad finantseeskirjad](#), COM(2018) 375 final, 2018/0196 (COD), elkõige põhjendus 5 horisontaalsete ELi põhimõtete kohta, artikkel 67 tegevuste valimise kohta korraldusametuse poolt, lähtudes mittediskrimineerivatest menetlustest ja võttes arvesse Euroopa Liidu põhiõiguste hartat, ja III lisa horisontaalsete rakendamistingimuste kohta.

normide, kohaldatava Euroopa Liidu andmekaitseõiguse ja põhiõiguste hartaga. Kui aga selliseid andmeid koguda ja töödelda täielikus kooskõlas kõnealuse õigusraamistiku ja selles sätestatud kaitsemeetmetega, on need liikmesriikide jaoks väga olulised, et hinnata seda, kuidas nad täidavad inimõigustega seotud kohustusi, ning need võimaldavad poliitikakujundajatel kavandada tõenditel põhinevaid meetmeid diskrimineerimise, ebavõrdsuse ja tõrjutuse vastu võitlemiseks.

Ka ÜRO inimõiguste ülemvolinik avaldas hiljuti suunise andmete kogumise ja liigendamise kohta, et jälgida nende eesmärkide elluviimist, mis tulenevad kestliku arengu tegevuskavast aastani 2030<sup>5</sup>. Suunises rõhutatakse, et andmekogumine peaks alati toimuma kooskõlas inimõigustest lähtuva ülimusliku põhimõttega „ära tekita kahju“ ega tohiks põhjustada ega tugevdada olemasolevaid diskrimineerimise ilminguid, eelarvamusi ega stereotüüpe; andmeid isikuomaduste kohta tuleks hoida turvalisena ja kasutada ainult nende rühmade huvides, keda need andmed kirjeldavad, ning ühiskonna kui terviku hüvanguks. „Samuti tähendab põhimõte „ära tekita kahju“, et suunistes ei tohiks midagi tõlgendada üleskutsena või julgustamisena mis tahes sellise algatuse või tava toetuseks, mille eesmärk on diskrimineerida elanikkonnarühmi ja tekitada neile inimõiguste tõsiste rikkumiste ohtu (või millel on selline mõju)“<sup>6</sup>.

### Mis on võrdõiguslikkuse andmed?

[Võrdõiguslikkust käsitlevate andmete Euroopa käsiraamatu 2016. aasta versioonis](#) (Euroopa Komisjon, 2016, lk 15) on **andmed** määratletud kui mis tahes numbriline või muul kujul teave. Andmete funktsioon on see, et need näitavad midagi reaalsuse mõne tahu kohta, ja seega saab neid kasutada analüüsimiseks, põhjendamiseks või otsuste tegemiseks.

**Võrdõiguslikkuse andmeid** määratletakse kui mis tahes teavet, mis aitab kirjeldada ja analüüsida olukorda seoses võrdõiguslikkusega. See teave võib olla kvantitatiivne või kvalitatiivne. See võib sisaldada koondandmeid, mis kajastavad ebavõrdsust või selle põhjuseid või mõju ühiskonnas. Mõnikord võib võrdõiguslikkuse andmete saamiseks kasutada andmeid, mida kogutakse peamiselt muudel kui võrdõiguslikkusega seotud põhjustel.

Võrdõiguslikkuse statistika koostamiseks saab kasutada mitmesuguseid andmeallikaid, mis põhinevad mitmesugustel andmekogumismehhanismidel. Võrdõiguslikkuse andmete allikad on rahvaloendused, haldusregistrid, leibkonna- ja individuaalsed uuringud, ohvristamise uuringud, suhtumise uuringud (enesehinnangul põhinevad uuringud), kaebuste andmed, diskrimineerimisalased katsed, mitmekesisuse jälgimine töandjate ja teenuseosutajate poolt ning kvalitatiivsed uurimisstrateegiad, nagu juhtumiuuringud ning süva- ja eksperdiintervjuud.

Võrdõiguslikkuse andmete kogumine ja kasutamine on liikmesriikidele väga vajalik mitmel põhjusel, sealhulgas selleks, et<sup>7</sup>

<sup>5</sup> ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo (2018), [A Human Rights-based Approach to Data - Leaving No One Behind in the 2030 Agenda for Sustainable Development](#) (Inimõigustel põhinev lähenemisviis andmetele – kestliku arengu tegevuskavas 2030 ei tohi kedagi kõrvale jätta), juhend andmete kogumise ja liigendamise kohta.

<sup>6</sup> ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo (2018), [A Human Rights-based Approach to Data - Leaving No One Behind in the 2030 Agenda for Sustainable Development](#) (Inimõigustel põhinev lähenemisviis andmetele – kestliku arengu tegevuskavas 2030 ei tohi kedagi kõrvale jätta), juhend andmete kogumise ja liigendamise kohta, lk 11–12.

<sup>7</sup> Põhjalikku loetelu ja laiemat arutelu erinevate vajaduste üle vt Euroopa Komisjon (2016), [Võrdõiguslikkust käsitlevate andmete Euroopa käsiraamatu 2016. aasta versioon](#), lk 19–22.

- nõuetekohaselt hinnata võrdõiguslikkust käsitlevate asjakohaste ELi õigusaktide ning muude asjakohaste riiklike õigus- ja poliitikaraamistike rakendamist;
- jälgida võrdõiguslikkuse suundumusi eri eluvaldkondades, nagu tööhõive määr, kolmanda taseme hariduse omandanute osakaal või koolist väljalangenute osakaal, et tõhustada tõenditel põhinevat poliitikakujundamist;
- jälgida, et liikmesriigid järgiksid asjakohaseid rahvusvahelisi inimõiguste standardeid, nagu ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioon ja ÜRO konventsioon rassilise diskrimineerimise kõigi vormide likvideerimise kohta;
- muuta nähtavaks varjatud diskrimineerimine, st teatamata diskrimineerimine, näiteks viies läbi ohvristamise uuringuid või uurides diskrimineerimist katse teel;
- esitada haldus- või kohtumenetlustes diskrimineerimise kohta usaldusväärseid tõendeid andmete abil, mis osutavad otsesele või kaudsele diskrimineerimisele;
- kehtestada näitajad, et jälgida edusamme selliste võrdõiguslikkuse edendamise ja diskrimineerimisest hoidumise strateegiate rakendamisel, mida liikmesriigid on kohustunud järgima, näiteks Euroopa sotsiaalõiguste sammas, strateegia „Euroopa 2020“ või kestliku arengu tegevuskava aastani 2030;
- toetada võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise alast nõustamist ja teadlikkuse tõstmist;
- tuua esile tõendusmaterjal esinevad lüngad, mille kohta on vaja täiendavaid uuringuid.

Tunnistades võrdõiguslikkuse andmete tähtsust nende eesmärkide saavutamisel, moodustas mittediskrimineerimise, võrdõiguslikkuse ja mitmekesisuse kõrgetasemeline tööühm 2018. aasta veebruaris võrdõiguslikkuse andmete alltöörühma,<sup>8</sup> et toetada liikmesriikide jõupingutusi võrdõiguslikkuse andmete kogumise ja kasutamise parandamisel<sup>9</sup>. Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametil (FRA) paluti hõlbustada alltöörühma tööd kooskõlas ametile antud ülesandega töötada välja meetodid ja standardid andmete võrreldavuse, objektiivsuse ja usaldusvärsuse parandamiseks Euroopa tasandil<sup>10</sup>.

### Lünkade kindlakstegemine võrdõiguslikkuse andmete kogumisel ja kasutamisel

Allrühma töö tõi esile suured erinevused selles, kuidas liikmesriigid võrdõiguslikkuse andmeid koguvad ja kasutavad. Siiski jõudis allrühm üksmeelsele järeldusele, et praegustes tavades on ühiseid lünki ja probleeme, millest kõige olulisemad on esitatud kokkuvõtlikult allpool.

#### 1. Kooskõlastatud lähenemisviisi puudumine võrdõiguslikkuse andmete kogumisel ja kasutamisel

<sup>8</sup> Võrdõiguslikkuse andmete alltöörühm koosneb Euroopa Komisjoni, FRA, Eurostati ning riiklike haldusasutuste, riiklike statistikaametite või võrdõiguslikkust edendavate asutuste esindajatest. Alltöörühma nimetasid oma esindaja Belgia, Bulgaaria, Eesti, Hispaania, Horvaatia, Iirimaa, Itaalia, Kreeka, Leedu, Madalmaad, Rumeenia, Saksamaa, Soome, Ungari, Ühendkuningriigi ja samuti Norra esindajad. Eurostati osalemine on äärmiselt oluline, et luua sünergia selle allrühma töö ja Euroopa statistikasüsteemi (ESS) tasandil toimuva arengu vahel. Euroopa statistikasüsteem on partnerlus ELi statistikaasutuse (Eurostat) ning riiklike statistikaametite ja muude riiklike asutuste vahel, kes vastutavad Euroopa statistika arendamise, koostamise ja levitamise eest igas liikmesriigis.

<sup>9</sup> Mittediskrimineerimise, võrdõiguslikkuse ja mitmekesisuse kõrgetasemeline tööühm volitas võrdõiguslikkuse andmete alltöörühma koostama mittesiduvad suunised võrdõiguslikkuse andmete kogumise ja kasutamise parandamiseks; töötama välja diagnostikavahendi/kontrollnimekirja, mida ELi liikmesriigid saavad kasutada selleks, et hinnata riiklikul tasandil kogutud võrdõiguslikkuse andmete kättesaadavust, ning koostama riiklikul tasandil rakendatavad tavad, mis on seotud kavandatud mittesiduvate suunistega. Kõrgetasemeline tööühm käsitleb järgmisi diskrimineerimise aluseid: seksuaalne sättumus ja sooidentiteet, rassiline või etniline päritolu, vanus, usutunnistus või veendumused ja puue, kusjuures nende diskrimineerimise aluste käsitlemisel võetakse arvesse ka sugu.

<sup>10</sup> [Nõukogu 15. veebruari 2007. aasta määrus \(EÜ\) nr 168/2007, millega asutatakse Euroopa Liidu Põhiõiguste Amet.](#)



Liikmesriikidel puudub üldiselt sidus ja süstemaatiline lähenemisviis võrdõiguslikkuse andmete kogumisele. See toob sageli kaasa võrdõiguslikkuse andmete kogumise ebaühtlase jaotuse eri allikate ja andmekogumisasutuste vahel, mis tavaliselt ei ole oma tegevust omavahel kooskõlastanud ega ole omavahel seotud. Seetõttu võib juhtuda, et liikmesriikide kogutud andmeid ei kasutata parimal viisil selleks, et jälgida nende poolt võrdõiguslikkuse edendamiseks ja diskrimineerimisest hoidumiseks rakendatud õigusaktide, poliitika ja meetmete tulemusi.

## *2. Piisavate vahendite puudumine ja vähene teadlikkus võrdõiguslikkuse andmete kogumise tähtsusest*

Liikmesriigid kalduvad alahindama vajadust rajada oma diskrimineerimisvastane poliitika kvaliteetsetele ja usaldusväärsetele võrdõiguslikkuse andmetele, mille abil saaks hinnata asjaomase õigus- ja poliitikaraamistiku tõhusust. Seetõttu ei investeerita piisavalt vahendeid selliste andmete kogumise parandamiseks. Lisaks ei ole sidusrühmadel, kes oleksid valmis ja pädevad koguma võrdõiguslikkust käsitlevaid andmeid, nagu võrdõiguslikkust edendavad asutused, uurimisinstituudid ja kodanikuühiskonna organisatsioonid, sageli selleks vajalikke vahendeid või nad ei suuda seda teha järjepidevusega, mis on vajalik ühtse järelevalve tagamiseks aja jooksul.

## *3. Võrdõiguslikkuse andmete kogumise tasakaalustamatus diskrimineerimise aluste vahel*

Kui võrdõiguslikkuse andmeid kogutakse, kajastavad need sageli mõnda diskrimineerimise alust rohkem kui teisi. See võib viia ebavõrdsuseni võrdõiguslikkuse andmete kogumisel ja põhjustada seega suuri lünki teadmistes. Üldiselt on liikmesriikides kõige kaugemale jõutud andmete kogumisega selliste diskrimineerimise aluste kohta nagu sugu<sup>11</sup> ja vanus. Puudeid käsitlevate andmete kogumine on järk-järgult paranemas, osaliselt seetõttu, et liikmesriikidel on sellega seoses ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsiooni artikli 31 kohased kohustused. Andmete kogumine rassilise või etnilise päritolu, usutunnistuse või veendumuste, seksuaalse sättumuse ja sooidentiteedi alusel on liikmesriikides üldiselt kõige vähem arenenud<sup>12</sup>. Lisaks võib selline ebavõrdsus võrdõiguslikkuse andmete kogumisel viia tõendite puudumiseni selle kohta, mil määral kogevad inimesed mitmekordset ja läbipõimunud diskrimineerimist.

## *4. Võrdõiguslikkuse andmete kogumise tasakaalustamatus eluvaldkondade vahel*

Rassilise võrdõiguslikkuse direktiiviga keelatakse etniline diskrimineerimine mitmes olulises eluvaldkonnas, nagu tööhõive, sotsiaalkaitse, sotsiaalsed eelised, haridus ning juurdepääs kaupadele ja teenustele, sealhulgas eluasemele, samal ajal kui võrdse tööalase kohtlemise direktiiviga keelatakse diskrimineerimine usutunnistuse või veendumuste, puude, vanuse või seksuaalse sättumuse alusel tööhõive ja elukutse valdkonnas. Siiski püsib tasakaalustamatus selles osas, mil määral liikmesriigid koguvad andmeid võrdõiguslikkuse kohta direktiividega reguleeritud valdkondades, kusjuures tööhõive on tavaliselt valdkond, kus kogutakse kõige rohkem andmeid. Seetõttu on üldiselt puudus ülevaatlikest riikliku tasandi andmetest, mis peegeldaksid kõiki eluvaldkondi, kus inimesed võivad kogeda diskrimineerimist.

## *5. Võrdõiguslikkuse andmete puudulik võrreldavus eri andmeallikate vahel*

Kuna erinevad andmeallikad tuginevad sageli erinevatele määratlustele ja liigitavad rahvastikku erinevalt, ei ole võrdõiguslikkuse andmed sageli võrreldavad ei liikmesriikide sees ega ka nende vahel. Näiteks mõned allikad kasutavad puuete kohta andmeid kogudes meditsiinilist mudelit. Teised järgivad ÜRO puuetega inimeste õiguste konventsioonis sätestatud inimõigustest lähtuvat

<sup>11</sup> Sooküsimustega seotud statistika kohta vt Euroopa [Soolise Võrdõiguslikkuse Instituut \(EIGE\)](#), eelkõige nende [soolise võrdõiguslikkuse indeksit \(GEI\)](#), mis annab ülevaate ka ebavõrdsuse aluste põimumisest. Soolise võrdõiguslikkuse indeks on koondnäitaja, mis mõõdab soolist võrdõiguslikkust ja aitab ELi poliitikaraamistiku alusel jälgida soolise võrdõiguslikkuse edenemist ELis aja jooksul.

<sup>12</sup> Vt Euroopa Komisjon (2017), [Equality data indicators: Methodological approach. Overview per EU Member State](#) (Võrdõiguslikkuse andmete näitajad: metoodiline lähenemine. Ülevaade liikmesriikide kaupa).

lähenemisviisi, milles keskendutakse puute ning olemasolevate sotsiaalsete ja keskkonnatõkete vastastikusele mõjule. Kuna puudub mehhanism, mille abil koordineerida otsuseid selle kohta, kuidas määratleda ja mõõta erinevaid diskrimineerimise aluseid ning kuidas liigitada potentsiaalselt mõjutatud isikuid või rühmi, on andmeid ja tulemusi seega kindlasti raske võrrelda.

#### 6. *Diskrimineerimise ohus olevate elanikkonnarühmade mittetäielik määratlemine liigse tuginemise tõttu lähendnäitajatele*

Enesemääratlus on inimõigustest lähtuva andmekogumise aluspõhimõte, nagu on soovitanud ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo<sup>13</sup>. Alltöörühm tunnistab ka lähendnäitajate väärtust, mis võivad anda järjepideva aluse aja jooksul toimuvate muutuste jälgimiseks. Võimaluse korral soovitab alltöörühm koguda ja analüüsida nii enesemääratlusel põhinevaid andmeid kui ka lähendnäitajaid, et saada terviklikum pilt kaitstud rühmadest. Ebavõrdset kohtlemist kogevad isikud või rühmad leitakse sageli lähendnäitajate abil, mis ei pruugi peegeldada kõiki diskrimineerimiskogemusi. See kehtib eelkõige selliste isiklike tunnuste puhul nagu rassiline või etniline päritolu. Isikusamasuse määramine inimõigustest lähtuva enesemääratluse põhimõtte alusel on võimalik vaid väheste andmeallikate puhul. Selle asemel kasutatakse rahvusega seotud identiteedi kindlaksmääramiseks sagedamini imputeerimist või lähendnäitajaid, nagu kodakondsus, sünniriik, keel või elukoht. Kuigi lähendnäitajad ei pruugi olla piisavad kõigi võimalike rassilise või etnilise diskrimineerimise ohvrite täielikuks tuvastamiseks, võivad nad anda järjepideva pildi, mis võimaldab jälgida aja jooksul toimuvaid muutusi. Näiteks ei saa muutuja „Sünniriik“ näidata, kuidas sisserändajate asjaomases riigis sündinud järeltulijad kogevad diskrimineerimist etnilise päritolu või nahavärvi või muude nähtavate omaduste, näiteks religioosete rõivaste alusel. See võimaldab siiski analüüsida elanikkonnarühmade vahelist ebavõrdsust.

#### 7. *Ebapiisav konsulteerimine asjaomaste sidusrühmadega*

Ainult vähestes liikmesriikides püütakse andmete kogumisel rakendatavate määratluste ja kategooriate kehtestamisel kaasata diskrimineerimise ohus olevaid isikuid, rühmi või kogukondi või nendega konsulteerida. Osalemine ei ole siiski üksnes hea tava inimõigustest lähtuva andmekogumismeetodi seisukohast, vaid selle tulemus on ka usaldusväärsemad andmed, suurem usaldus andmekogumise protsessi vastu ja suurem valmisolek selles osaleda. Asjaomaste sidusrühmade puudulik osalemine andmekogumises võib negatiivselt mõjutada vastasmäära ning seega kogutud andmete valiidsust, usaldusväärsust ja representatiivsust. Näiteks kui seksuaalse sättumuse või sooidentiteedi alusel kogetud diskrimineerimist käsitlevate küsimuste koostamisel ei konsulteerita potentsiaalselt mõjutatud elanikkonnarühmadega, võib see viia usalduse puudumiseni andmekogumise eesmärgi suhtes ja selliste sõnastuste kahtluse alla seadmiseni, mis ei peegelda uuritavate isikute enesemääratlust, mõjutades seega negatiivselt vastuseid.

#### 8. *Andmekaitseraamistike ebatäpne tõlgendamine*

Mõnikord tõlgendatakse andmekaitseõudeid selliste isikuandmete kogumise keeluna nagu isiku etniline päritolu, usutunnistus või seksuaalne sättumus. Kuid nagu nähtub allpool esitatud selgitusest, kehtestatakse ELi isikuandmete kaitse üldmäärusega,<sup>14</sup> mida kohaldatakse vahetult kõigis ELi liikmesriikides alates 25. maist 2018, tingimused, mille kohaselt on selliste andmete kogumine ja töötlemine lubatud<sup>15</sup>.

<sup>13</sup> ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo (2018), [A Human Rights-based Approach to Data - Leaving No One Behind in the 2030 Agenda for Sustainable Development](#) (Inimõigustel põhinev lähenemisviis andmetele – kestliku arengu tegevuskavas 2030 ei tohi kedagi kõrvale jätta), juhend andmete kogumise ja liigendamise kohta.

<sup>14</sup> [Euroopa Parlamendi ja nõukogu 27. aprilli 2016. aasta määrus \(EL\) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta.](#)

<sup>15</sup> Ebakindluse korral võivad andmekogujad küsida nõu oma riiklikelt andmekaitseasutustelt, et kinnitada oma menetluste vastavust isikuandmete kaitse üldmäärusele. Euroopa Komisjon on avaldanud üldised suunised

### *Isikuandmete eriliikide töötlemine isikuandmete kaitse üldmääruse alusel*

Isikuandmete kaitse üldmääruse (EL) 2016/679 artiklis 9 on keelatud töödelda isikuandmeid, millest ilmneb rassiline või etniline päritolu, poliitilised vaated, usulised või filosoofilised veendumused või ametiühingusse kuulumine, geneetilisi andmeid, füüsilise isiku kordumatuks tuvastamiseks kasutatavaid biomeetrilisi andmeid, terviseandmeid või andmeid füüsilise isiku seksuaalelu ja seksuaalse sättumuse kohta. Isikuandmete kaitse üldmääruses on siiski selgitatud, et seda keeldu ei kohaldata muu hulgas juhul, kui

- andmesubjekt on andnud selgesõnalise nõusoleku nende isikuandmete töötlemiseks ühel või mitmel konkreetsel eesmärgil, välja arvatud juhul, kui liidu või liikmesriigi õiguse kohaselt ei saa andmesubjekt lõikes 1 nimetatud keeldu tühistada (artikli 9 lõike 2 punkt a);
- töötlemine on vajalik olulise avaliku huviga seotud põhjustel, teadus- või ajaloouringute või statistilisel eesmärgil või avalikes huvides toimuva arhiveerimise eesmärgil liidu või liikmesriigi õiguse alusel, ning on proportsionaalne saavutatava eesmärgiga, austab isikuandmete kaitse õiguse olemust ning tagatud on sobivad ja konkreetsed meetmed andmesubjekti põhiõiguste ja huvide kaitseks (artikli 9 lõike 2 punktid g ja j).

Isikuandmete kaitse üldmääruse põhjenduses 26 on lisaks sätestatud, et andmekaitse põhimõtteid ei tuleks kohaldada anonüümse teabe, st sellise teabe suhtes, mis ei ole seotud tuvastatud või tuvastatava füüsilise isikuga või mis on seotud isikuandmetega, mis on muudetud anonüümseks sellisel viisil, et andmesubjekti ei ole võimalik tuvastada või ei ole enam võimalik tuvastada. Lisaks on põhjenduses 26 märgitud, et isikuandmete kaitse üldmäärus ei käsitle sellise anonüümse teabe töötlemist, sealhulgas statistilisel või uuringute eesmärgil.

Isikuandmete töötlemise viis peab vastama isikuandmete kaitse üldmäärusele ja eelkõige artiklis 5 sätestatud andmekaitse üldpõhimõtetele: seaduslikkus, õiglus, läbipaistvus, eesmärgi piirang, võimalikult väheste andmete kogumine, õigsus, säilitamise piirang, usaldusväarsus, konfidentsiaalsus ja vastutus.

### Kuidas need suunised koostati?

Need suunised töötas välja võrdõiguslikkuse andmete alltöörühm. Nende eesmärk on anda liikmesriikidele praktilisi juhiseid selle kohta, kuidas järk-järgult parandada võrdõiguslikkuse andmete kogumist ja kasutamist, et aidata neil jälgida sel eesmärgil välja töötatud asjakohaste õigusaktide, poliitika ja meetmete rakendamist.

Suunised sõnastati lõplikult nii kõrgetasemelise töörühma kui ka alltöörühma raames toimunud süstemaatilise kogemuste vahetuse ja arutelude põhjal, milles käsitleti muu hulgas seda, kuidas kõrvaldada praegustes riiklikes tavades tuvastatud lünki ja puudusi. Suunised tuginevad ka võrdõiguslikkuse andmeid käsitleva ajakohastatud Euroopa käsiraamatu soovitudele.<sup>16</sup> Need puudutavad mitme võrdõiguslikkuse andmete allika kasutamist, ühtsete määratluste ja statistiliste kategooriate edendamist, olemasolevate andmekogumistoimingute valiidsuse ja usaldusväarsuse parandamist ning võrdõiguslikkuse andmete kogumiseks piisavate rahaliste vahendite tagamist.

---

järgmisel aadressil: [https://ec.europa.eu/commission/priorities/justice-and-fundamental-rights/data-protection/2018-reform-eu-data-protection-rules\\_en](https://ec.europa.eu/commission/priorities/justice-and-fundamental-rights/data-protection/2018-reform-eu-data-protection-rules_en).

<sup>16</sup> Euroopa Komisjon (2016), *European Handbook on Equality Data – 2016 Revision* (Võrdõiguslikkuse andmete Euroopa käsiraamat – 2016. aasta versioon).

Need jagunevad kahte rühma:

- A. **institutsioonilised ja struktuurilised suunised** annavad liikmesriikidele juhiseid selliste struktuuride loomiseks, mis võimaldavad süsteemset, pikaajalist ja koostööl põhinevat lähenemisviisi võrdõiguslikkuse andmete kogumisele ja kasutamisele; need on suunatud peamiselt poliitikakujundajatele ja haldusasutustele, kellel on nii volitused kui ka võimalused selleks, et institutsioonide tasandil muutusi esile kutsuda;
- B. **tegevussuunistes** antakse liikmesriikidele juhiseid võrdõiguslikkuse andmete terviklikkuse, õigeaegsuse, valiidsuse, usaldusväärsuse ja representatiivsuse tagamiseks ning nende võrreldavuse parandamiseks; need on suunatud eelkõige asutustele/osalistele, kes tegelevad võrdõiguslikkuse andmete kogumise, analüüsimise ja levitamisega, nagu riiklikud statistikaametid, ministriumid või muud riiklikud või kohalikud haldusasutused, teadusasutused, võrdõiguslikkusega tegelevad asutused ja kodanikuühiskonna organisatsioonid.

Kõik institutsioonilised/struktuurilised ja tegevussuunised on omavahel seotud, tuginevad üksteisele ning täiendavad ja tugevdavad üksteist mitmel viisil. Suuniseid tuleks lugeda ja kohaldada tervikuna. Kuid nagu kõrgetasemelises töörühmas ja alltöörühmas toimunud arutelud on näidanud, on kogutud võrdõiguslikkuse andmete ulatus ja kvaliteet liikmesriigiti erinev. Seetõttu võivad poliitikakujundajad ja muud sidusrühmad valida või prioriseerida ka selliseid suunistes sätestatud meetmeid, mis vastavad kõige paremini asjaomases liikmesriigis sel ajal kindlaks tehtud vajadustele. Kõigepealt võib kohaldada suuniste valitud elemente ja seejärel neid täiendavaid elemente rakendades laiendada, et luua terviklik kvaliteetsete võrdõiguslikkuse andmete süsteem. Selles mõttes käsitatakse käesolevate suuniste rakendamist pideva protsessina ja neid võib kohaldada erineval määral.

ELi liikmesriike julgustatakse kasutama neid suuniseid selleks, et saada teavet poliitikameetmete väljatöötamiseks ja nende tulemuste hindamiseks võrdõiguslikkuse seisukohast.

## II osa. Suunised võrdõiguslikkuse andmete kogumise ja kasutamise parandamise kohta

### A. Institutsioonilised ja struktuurilised suunised

#### 1. Võrdõiguslikkuse andmete olemasolevate allikate kaardistamine ja andmelünkade kindlakstegemine

Tuleks läbi viia riiklik kaardistamine, et teha kindlaks olemasolevad võrdõiguslikkuse andmete allikad liikmesriikides, vältida andmekogumise dubleerimist ja luua alus süsteemsemaks lähenemisviisiks võrdõiguslikkuse andmete kogumisele<sup>17</sup>.

Sellist algatust võib toetada või koordineerida asjaomane ministrium või valitsusasutus. Teise võimalusena võiks riiklikule statistikaametile, võrdõiguslikkusega tegelevale asutusele või teadusasutusele anda erivolituse ja sihtotstarbelised vahendid sellise kaardistamise läbiviimiseks.

Kõigepealt peaks kaardistamine aitama liikmesriikidel

---

<sup>17</sup> Ülevaate saamiseks liikmesriikide tavadest selles valdkonnas vt Euroopa Komisjon (2017), [Legal framework and practice in the EU Member States](#) (ELi liikmesriikide õigusraamistik ja tavad), võrdõiguslikkuse andmete kogumise tavade analüüs ja võrdlev läbivaatamine Euroopa Liidus.

- teha kindlaks võrdõiguslikkuse andmete erinevad allikad ja esitajad, võttes arvesse ka andmeallikaid, mis ei ole spetsiaalselt kavandatud võrdõiguslikkuse andmete kogumiseks, kuid mis sisaldavad muutujaid, mida saab kasutada olemasoleva ebavõrdsuse näitamiseks ja analüüsimiseks;
- teha kindlaks, milliste diskrimineerimise aluste kohta andmeid kogutakse;
- võtta arvesse läbipõimunud diskrimineerimist;
- teha kindlaks, milliste eluvaldkondade kohta andmeid kogutakse (näiteks (juurdepääs) tööhõive(le), (juurdepääs) eluase(me)le), haridus(ele), tervishoid (-hoiule), õiguskaitses kättesaadavus, kaupade ja teenuste kättesaadavus jne);
- määrata kindlaks, millise sagedusega ning milliste määratluste ja liigituste alusel andmeid kogutakse;
- koguda võimaluse korral teavet valimi suuruse, representatiivsuse (sealhulgas selle kohta, kas mõned rühmad on süstemaatiliselt alaesindatud või välja jäetud), sihtrühmade kindlaksmääramise (enesemääratlemise teel või muul viisil), andmete kogumise viisi, geograafilise ulatuse, ajakohastamise sageduse ja olemasolevate aegriidide (kui neid on) kohta;
- lisada viited või lingid andmeallikate olemasolevatele väljunditele, nagu aruanded või viimased väljaanded, visualiseeritud andmed, veebilehed ja muud asjakohased metaandmed.

Teiseks peaks kaardistamine aitama teha kindlaks vajaduse võrdõiguslikkuse andmete järele liikmesriikides. Selline vajaduste hindamine peaks põhinema asjakohastel ELi, rahvusvahelistel ja riiklikel normatiivsetel standarditel, mis on liikmesriikidele siduvad, näiteks ELi põhiõiguste hartal, võrdõiguslikkust käsitlevatel ELi õigusaktidel, inimõigusi käsitlevatel rahvusvahelistel õigusaktidel ja siseriiklikel õigusaktidel. Vajaduste hindamine peaks peegeldama ka ELi tasandi poliitika koordineerimise protsesse, nagu Euroopa poolaasta, ning asjakohaseid poliitilisi kohustusi, mis on võetud muu hulgas Euroopa sotsiaalõiguste samba või ÜRO kestliku arengu tegevuskava raames. Üldiselt peaks vajaduste hindamine aitama kindlaks teha, milliseid võrdõiguslikkuse andmeid liikmesriigid vajavad tõenditel põhineva poliitika kujundamiseks.

Kaardistamise võimalikud tulemused oleksid järgmised:

- võrdõiguslikkuse andmete kõigi liikmesriigis kättesaadavate allikate põhjalik ja süstemaatiline kirjeldus;
- kõigi võrdõiguslikkuse andmete esitajate kindlakstegemine;
- võrdõiguslikkuse andmete vajaduste hindamine;
- ettepanekud või soovitusel võimalike viiside või vahendite kohta võrdõiguslikkuse andmete kogumisel tuvastatud lünkade või puuduste kõrvaldamiseks.

Kokkuvõttes võimaldaksid need tulemused teha kindlaks olemasolevad andmelüngad ja tuua esile valdkonnad, kus on vaja teha parandusi.

Võrdõiguslikkuse andmete kaardistamist võiks kavandada nii, et seda tehtaks korrapäraselt, sõltuvalt kaardistatud andmeallikate regulaarsest ajakohastamisest – näiteks iga viie aasta järel –, võttes arvesse uusi võimalikke andmeallikaid ja -esitajaid.

## 2. [Institutsioonidevahelise koostöö edendamine võrdõiguslikkuse andmete kogumisel ja kasutamisel](#)

Tuleks luua institutsioonidevaheline töörühm, et tagada koordineerimine ja jälgida kaardistamise käigus tuvastatud lünkade ja puuduste kõrvaldamisel tehtud edusamme. Töörühma tegevuse võiks kindlaks määrata mitmeaastases tegevuskavas, millel oleks asjakohane eelarve ning selgelt määratletud prioriteedid ja ülesannete jaotus. See aitaks saada õigeaegseid ja otstarbekohaseid andmeid, mis vastaksid kindlaks tehtud vajadustele, ning suurendada tõhusust.

Töörühm peaks koosnema asjaomastest avaliku sektori asutustest, kellel on pädevus (ja vajaduse korral volitused) võrdõiguslikkuse andmete kogumise valdkonnas. Selles töös võiksid osaleda ministriumid, riiklikud statistikaametid, võrdõiguslikkuse küsimustega tegelevad asutused, inimõigustega tegelevad riiklikud asutused, teadusasutused ja teadusringkonnad, samuti muud asjaomased isikud ja andmeesitajad, nagu kohalike asutuste esindajad, kohtud, politsei jne. Ühele organisatsioonile tuleks anda volitus koordineerida töörühma tegevust ja jälgida selle otsuste elluviimist. Võrdõiguslikkuse andmete kogumise ja kasutamise parandamine on siiski kollektiivne ettevõtmine, mis peaks põhinema ühisel ja jagatud vastutusel. Parimal juhul on institutsioonidevaheline koostöö vastastikuse õppimise protsess, mis suurendab järk-järgult eri sidusrühmade suutlikkust, asjatundlikkust ja usaldust ning kasvatab teadlikkust võrdõiguslikkuse andmete vajadusest.

Institutsioonidevahelise töörühma tööd tuleks täiendada regulaarsete konsultatsioonidega andmekogumisasutuste ja andmekasutajatega, kes ei ole töörühmas esindatud. Nende hulka kuuluvad teiste asjaomaste riiklike ja kohalike ametiasutuste esindajad, statistikud, uuringuekspertid ja teadlased, samuti kogukondade ja kodanikuühiskonna organisatsioonide esindajad. Nende organisatsioonide kaasamine tagaks, et võetakse nõuetekohaselt arvesse nende isikute vaateid, keda ebavõrdne kohtlemine ja diskrimineerimine kõige rohkem ohustab<sup>18</sup>.

Sellised regulaarsed konsultatsioonid suurendaksid läbipaistvust, aitaksid suurendada usaldust võrdõiguslikkuse andmete kogumise algatuste vastu ning tagaksid, et töörühma tegevusse kaasatakse asjakohased eksperditeadmised. Üldiselt tagavad korrapärase konsultatsioonid asjaomaste sidusrühmadega, et tegevuskavades sätestatud prioriteedid vastavad liikmesriikide kõige olulisematele võrdõiguslikkuse andmete vajadustele.

### 3. Võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise andmekeskuse loomine

Tuleks luua võrdõiguslikkust ja mittediskrimineerimist käsitlev riiklik andmekeskus, et võrrelda ja esitada kaardistamise käigus kindlaks tehtud andmeid ja nendega seotud teavet ning seeläbi parandada võrdõiguslikkuse andmete kättesaadavust ja kasutamist eri sidusrühmade poolt. Institutsioonidevahelisele töörühmale võiks teha ülesandeks luua andmekeskus, näiteks spetsiaalse veebilehe vormis, ja koordineerida selle edasist arendamist. Keskus võiks asuda institutsioonidevahelist töörühma koordineeriva asutuse või muu sobiva asutuse juures, kes suudab tagada keskuse järjepidevuse ja korrapärase ajakohastamise.

Esiteks annaks andmekeskus ülevaate olemasolevatest võrdõiguslikkuse andmete allikatest, osutades, kus teabele juurde pääseb. Keskus tutvustaks ka kättesaadavaid väljaandeid ja olemasolevaid näitajaid eri elanikkonnarühmade, diskrimineerimise põhjuste ja eluvaldkondade kohta, samuti tehnilist teavet eri andmete kohta, sealhulgas:

- allikas;
- vastutav asutus;

---

<sup>18</sup> Nagu on märgitud ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo koostatud andmete kogumist ja liigitamist käsitlevas juhendis (2018) [A Human Rights-based Approach to Data - Leaving No One Behind in the 2030 Agenda for Sustainable Development](#) (Inimõigustel põhinev lähenemisviis andmetele – kestliku arengu tegevuskavas 2030 ei tohi kedagi kõrvale jätta), on inimõigustel põhineva lähenemisviisi võtmeks osalemine. Seetõttu „peaksid kõik andmekogumistoimingud tagama võimalused asjaomaste sidusrühmade, eelkõige kõige tõrjutumate elanikkonnarühmade tasuta, aktiivseks ja sisukaks osalemiseks. Osalemist tuleks kaaluda seoses kogu andmekogumisprotsessiga: strateegiline planeerimine ja andmevajaduste kindlakstegemine; sobiva andmekogumismetoodika valimine ja testimine, andmete kogumine (näiteks konkreetsetest kogukondadest küsitlejate värbamine, et parandada vastamise määra) ning andmete talletamine, levitamine, analüüs ja tõlgendamine.“



- andmete liik (haldusandmed, kaebuste andmed, uuringuandmed jne);
- elanikkonnarühm;
- kasutatud määratlused ja liigitussüsteemid;
- diskrimineerimise alus(ed) / kaitstud omadused;
- kaetud elualad/valdkonnad;
- andmekogumise viis (silma silma intervjuud, veebis, telefoni teel, segameetod jne);
- valikualus ja valimi moodustamise meetod (vajaduse korral);
- andmete kogumise sagedus;
- geograafiline ulatus ja detailsus;
- representatiivsus.

Selleks et hõlbustada andmekeskuses kogutud võrdõiguslikkuse andmete nõuetekohast mõistmist ja tõlgendamist ning sisukate võrdluste tegemist, peaks andmekeskus võimaluse korral sisaldama kasutajatele mõeldud teatiseid, milles tehakse kokkuvõtte esitatavate andmetega seotud põhifaktidest<sup>19</sup>. Nendes teatistes tuleks samuti selgitada, millal ei ole võimalik andmeid võrrelda määratluste erinevuste või muude tegurite tõttu.

Teiseks tuleks andmekeskust arendada ja täiustada, näiteks pärast tegevuskavas ette nähtud meetmete rakendamist, et kõrvaldada puudujäägid ja puudused võrdõiguslikkuse andmete kogumisel. Lisaks võiks andmekeskusesse lisada (uusi) õigustest lähtuvaid näitajaid, mis on võrdõiguslikkuse tulemuste ja mittediskrimineerimise seireks olulised. Selliseid näitajaid võiks selleks institutsioonidevahelise töörühma algatusel ühiselt välja töötada.

#### 4. Institutsioonilise suutlikkuse suurendamine, et koguda kvaliteetseid ja usaldusväärseid võrdõiguslikkuse andmeid

Tuleks suurendada asjaomaste sidusrühmade suutlikkust koguda usaldusväärseid ja kvaliteetseid võrdõiguslikkuse andmeid, et tegeleda tõhusalt institutsioonidevahelise töörühma poolt kindlaks määratud parandamist vajavate valdkondadega. See nõuaks ka piisava rahastuse tagamist asutustele ja organisatsioonidele, kes koguvad võrdõiguslikkuse andmeid, sealhulgas riiklikele statistikaametitele ja uurimisinstituutidele, kes viivad läbi suuremahulisi uuringuid, samuti võrdõiguslikkuse küsimustega tegelevatele asutustele, muudele avaliku sektori asutustele ja kodanikuühiskonna organisatsioonidele, kes viivad läbi diskrimineerimiskogemuste sihtuuringuid ja diskrimineerimisalaseid katseid või koguvad andmeid kaebuste kohta.

Lisaks on oluline tagada, et võrdõiguslikkuse andmete korrapärase kogumisega tegelevate eri sidusrühmade töötajatel on asjakohased oskused ja asjatundlikkus ning teadmised parimate tavade, sealhulgas ühtlustatud määratluste kasutamise kohta, et asjakohaselt kavandada võrdõiguslikkuse andmete kogumist ning järgida kaitsemeetmeid, mis on sätestatud asjaomastes õigusaktides ja ÜRO põhimõtetes inimõigustest lähtuvate lähenemisviiside kohta andmete kogumisele ja analüüsimisele. Nii on see näiteks tööandjate ja teenuseosutajate puhul, kes koguvad andmeid, et hinnata oma tegevuse kooskõla õigusaktides sätestatud konkreetsete võrdõiguslikkusega seotud kohustustega, või kodanikuühiskonna organisatsioonide puhul, kes töötavad diskrimineerimisohus rühmadega. Seetõttu tuleks välja töötada kohandatud koolitused, mis tugineksid eri sidusrühmade eksperditeadmistele ja tutvustaksid võrdõiguslikkuse andmete kogumisega seotud tegevusi, st andmekogumise kavandamist, andmete kogumist, töötlemist, analüüsi, kasutamist ja levitamist, samuti andmekaitsealaste õigusaktide sätteid, mis reguleerivad isikuandmete elutsükli kõiki etappe. Üldjuhul on suunises 2 ette nähtud institutsioonidevaheline koostöö tõhusam, kui võrdõiguslikkuse

<sup>19</sup> See oleks kooskõlas Euroopa statistikasüsteemi komitee poolt 16. novembril 2017 vastu võetud [Euroopa statistika tegevusjuhise 2017. aasta läbivaadatud versiooni](#) 15. põhimõttega juurdepääsu ja selguse kohta.

andmete kogumisega tegelevate eri institutsioonide esindajatel on vajalik statistiline kirjaoskus ja teadmised võrdõiguslikkuse küsimustest ning nad n-ö räägivad ühist keelt.

Üldiselt tuleks avaliku sektori asutustes ja kõigis asjaomastes sidusrühmades edendada sellist institutsioonilist kultuuri, milles tunnustatakse vajadust kvaliteetsete ja usaldusväärsete võrdõiguslikkuse andmete järele, et tagada tõenditel põhinev poliitikakujundamine.

## 5. Võrdõiguslikkuse andmete tõhusa kasutamise toetamine

Selleks et toetada võrdõiguslikkuse andmete tõhusat kasutamist, tuleks neid pärast kogumist levitada võimalikult kiiresti ning need esitada juurdepääsetavas keeles ja vormingus, võttes arvesse, et need peaksid olema laiemale üldsusele arusaadavad<sup>20</sup>.

Institutsioonidevaheline tööühm võiks edendada võrdõiguslikkuse andmete paremat kasutamist, aidates kaasa kogutud andmete levitamisele ning pakkudes vajaduse korral selgitusi ja tõlgendusi. Samuti võiks tööühm välja anda poliitikaülevaateid, milles esitatakse hiljutiste uuringute või teadustöö tulemused, ning anda poliitikakujundajatele, ekspertidele ja meediale hõlpsasti kasutatavaid võrdõiguslikkuse andmeid, mis on seotud asjaomase poliitikaga. Neid poliitikadokumente võiks kasutada ka teadlikkuse suurendamiseks ja toetavaks tegevuseks.

Suunisega 3 ette nähtud andmekeskuses esitatavat teavet võiks kasutada võrdõiguslikkust ja mittediskrimineerimist käsitleva avaliku arutelu sisukamaks muutmiseks. Võrdõiguslikkuse andmete ulatuslikum kasutamine seadusandlike ja poliitikameetmete arutamiseks ja põhjendamiseks tugevdaks samuti lisaväärtusena üldsuse toetust investeerimisele kvaliteetsete ja usaldusväärsete võrdõiguslikkuse andmete kogumisse, näidates nende kasulikkust.

Lõppkokkuvõttes tuleks võrdõiguslikkuse andmeid kasutada poliitikatsükli, et tõhustada tõenditel põhinevat poliitikakujundamist kõigis asjakohastes poliitikavaldkondades, erinevate diskrimineerimise põhjuste ja eluvaldkondade lõikes. Siinkohal hõlmab termin „poliitikatsükkel“ avalikku arutelu, meetmete ja poliitika esialgset ülesehitust ning nende mõju hindamist. Võrdõiguslikkuse andmete tõhus kaasamine poliitikatsükklisse sõltub kolmest omavahel seotud tegurist: 1) tahe töötada välja tõenditel põhinev poliitikakujundamine; 2) võrdõiguslikkuse andmete õigeaegne kättesaadavus poliitikakujundajate jaoks ning 3) võrdsust käsitlevate andmete kättesaadavus meedia ja üldsuse jaoks.

## B. Tegevussuunised

### 6. Võrdõiguslikkuse andmete ülevaatlikkuse tagamine

Andmekogujad ja -kasutajad vajavad mitmesuguseid ja teineteist täiendavaid võrdõiguslikkuse andmete allikaid, et võimaldada kujundada tõenditel põhinevat poliitikat ning saada täielik ülevaade võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise tegelikust olukorrast kohapeal. Lisaks on võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise valdkonna poliitikameetmete mõju asjakohaseks hindamiseks vaja koguda korrapäraselt andmeid kõigi diskrimineerimise aluste ja kõigi asjakohaste õigusaktidega reguleeritud eluvaldkondade kohta. Võrdõiguslikkuse andmete ülevaatlikkuse tagamiseks peaksid liikmesriigid

- kasutama mitmesuguseid võrdõiguslikkuse andmete allikaid; see hõlmaks eri andmeallikate, näiteks suuremahuliste uuringute, suhtumise uuringute, ohvristamise uuringute,

<sup>20</sup> Kooskõlas soovustega, mis on esitatud ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo andmete kogumise ja liigendamise juhendi (2018) [A Human Rights-based Approach to Data - Leaving No One Behind in the 2030 Agenda for Sustainable Development](#) (Inimõigustel põhinev lähenemisviis andmetele – kestliku arengu tegevuskavas 2030 ei tohi kedagi kõrvale jätta) jaos „Läbipaistvus“, lk 15.



diskrimineerimisalaste katsete, haldusandmete, kaebustega (ja nende tulemustega) seotud andmete, kodanikuühiskonna organisatsioonidelt saadud usaldusväärsete ja kvaliteetsete andmete, tööandjate ja teenuseosutajate kogutud andmete ning muude kvantitatiivsete ja kvalitatiivsete uuringute ühendamist ja omavahelist sidumist;

- tagama, et võrdõiguslikkuse andmete allikad peegeldavad kõiki peamisi eluvaldkondi, kus diskrimineerimist võib esineda; nende eluvaldkondade hulka kuulub tööhõive, haridus, kaupade ja teenuste kättesaadavus, eluase, tervishoid, vaesus / sotsiaalne tõrjutus, osalemine poliitikas ja ühiskonnaelus jne;
- kasutama võimalikult hästi ära olemasolevaid andmeid, sealhulgas andmeid, mis on kogutud muul eesmärgil kui võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise poliitikameetmete jaoks;
- looma tõhusa süsteemi teatatud diskrimineerimisjuhtumite ja nende halduslike või õiguslike tulemuste kohta statistiliste andmete võrdlemiseks ja korrapäraseks avaldamiseks või sellist süsteemi edasi arendama;<sup>21</sup>
- mitmekordse ja läbipõimunud diskrimineerimise küsimuste järjepidev kaasamine andmekogumisse ja -analüüsi; näiteks puude valdkonnas kogutud andmed peaksid ideaaljuhul sisaldama teavet soo, etnilise või rassilise päritolu, vanuse ja muude võimalike tunnuste kohta, mis võivad tuua kaasa suurema diskrimineerimisohtu mitme teguri alusel (seda liiki analüüs nõuab üldiselt usaldusväärseks analüüsiks suuremat valimit ning kaaluda võib mitmesuguseid andmeallikaid, sealhulgas suuremahulisi uuringuid, haldusandmeid ja seotud andmeid);
- edendama võimaluse korral eri andmeallikatest pärit andmete sidumist;
- suurendama piirkondlike võrdõiguslikkuse andmete hulka, mis on varustatud võimalikult täpsete geograafilise ruutvõrgu viidetega.

## 7. Võrdõiguslikkuse andmete kaasamine suurtesse ELi ja riiklikesse uuringutesse

Suuremahulised uuringud on võimas töövahend, mis võimaldab koguda põhjalikke andmeid võrdõiguslikkuse kohta. Selliste uuringute väljatöötamisel või Euroopa statistikasüsteemi (ESS) raames andmete kogumisel tööjõu-uuringu, sissetulekuid ja elamistingimusi käsitleva ELi statistika (EU-SILC) või muude kogu ELi hõlmavate uuringute, näiteks Eurobaromeetri ja FRA uuringute kaudu, peaksid liikmesriigid vajaduse korral süstemaatiliselt lisama võrdõiguslikkust ja mittediskrimineerimist käsitleva teabe, tehes muu hulgas järgmist:

- võttes kasutusele individuaalsed muutujad ja uuringuküsimused, mis on konkreetselt seotud ebavõrdsuse ja mitmel alusel põhineva tajutava diskrimineerimise mõõtmisega;
- töötades välja ja rakendades regulaarselt täiendavaid temaatilisi uuringumooduleid, et käsitleda mitmesuguseid võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimisega seotud küsimusi (nt teadlikkus õigustest, diskrimineerimiskogemustest teatamise määr, ohvristamise kogemused jne);

---

<sup>21</sup> See võiks olla seotud Euroopa Komisjoni poolt 2018. aasta juunis vastu võetud võrdõiguslikkust edendavate asutuste suhtes kohaldatavaid nõudeid käsitleva soovitusel rakendamise, et sätestada meetmed, mida liikmesriigid võivad kohaldada võrdõiguslikkust edendavate asutuste sõltumatuse ja tõhususe suurendamiseks. Vt Euroopa Komisjon (2018), [Komisjoni 22. juuni 2018. aasta soovitus võrdõiguslikkust edendavate asutuste suhtes kohaldatavate nõuete kohta](#), C(2018) 3850 final. Eelkõige on selles soovitatud sõltumatute aruannete meetmega nr 9 sätestatud: „[s]elleks et tagada sõltumatute aruannete hea kvaliteet, peaksid liikmesriigid lubama võrdõiguslikkust edendavatel asutustel teha sõltumatut uurimistööd. See võib eelkõige hõlmata andmete kogumist esitatud kaebuste arvu kohta diskrimineerimise aluste kaupa; haldusmenetluse kestuse kohta kaebuse esitamisest kuni juhtumi lahendamiseni; haldusmenetluse tulemuste kohta ning selliste kohtuasjade arvu, kestuse ja tulemi kohta, kuhu on kaasatud võrdõiguslikkust edendavad asutused.“

- liigitades kogutud andmeid nii palju kui võimalik vanuse, soo, etnilise või rassilise päritolu, usu, rändetausta, seksuaalse sättumuse ja puude alusel;
- suurendades nende inimeste arvu, kes muidu ei oleks uuringuvalimites piisavalt esindatud, kuna nende osakaal üldpopulatsioonis on väike (valimi võimendamine);
- tehes jõupingutusi, et töötada välja, katsetada ja rakendada täpseid ja tundlikke kategooriaid suure diskrimineerimisohuga isikute kindlakstegemiseks (näiteks rassilise või etnilise päritolu, seksuaalse sättumuse või sooidentiteedi muutujate abil);
- suurendades lähendmuutujate/kategooriate arvu olemasolevates andmeallikates juhul, kui inimõigustel põhinevat enesemääratluse põhimõtet ei saa kohaldada;
- suurendades selliste muutujate arvu, millega mõõdetakse tajutavat diskrimineerimist erinevatel alustel ja eri eluvaldkondades;
- toetades selliste uuenduslike uuringumeetodite väljatöötamist ja rakendamist, millega saab teha kindlaks diskrimineerimise ohus olevaid väga hajutatud või raskesti ligipääsetavaid elanikkonnarühmi või isikuid;
- tehes kindlaks geograafilised piirkonnad, kus ebavõrdsust esineb sagedamini ja kus tuleks regulaarselt andmeid koguda, et oleks võimalik jälgida suundumusi aja jooksul.

## 8. Võrdõiguslikkuse andmete regulaarne ja õigeaegne kogumine

Võrdõiguslikkuse andmeid tuleks koguda, analüüsida ja nende kohta aruandeid esitada regulaarselt. Seepärast tuleb andmed teha ettenähtud kasutuseks kättesaadavaks mõistliku aja jooksul ja korrapäraselt, et need vastaksid teabevajadustele ja et neid saaks kasutada poliitikatsüklis.

Võrdõiguslikkuse andmete regulaarse ja õigeaegse kogumise tagamiseks peaksid liikmesriigid

- koguma süstemaatiliselt ja korrapäraselt andmeid kõigi diskrimineerimise aluste kohta ning kõigi võrdõiguslikkust ja mittediskrimineerimist käsitlevate õigusaktidega reguleeritud eluvaldkonda kohta (näiteks iga kolme kuni viie aasta tagant);
- süstemaatiliselt ja korrapäraselt ajakohastama võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise andmekeskust;
- toetama võrdõiguslikkuse andmete lisamist kesteuuringutesse (st paneeluuringutesse), et jälgida üksikisikutele avalduvat mõju;
- tegema võrdõiguslikkuse andmete kogumisel süstemaatiliselt kindlaks suundumusi ja neid jälgima;
- kasutama korrapärase ajavahemike tagant olemasolevatest võrdõiguslikkuse andmete allikatest kättesaadavat teavet, et vältida kulukat dubleerimist, eriti juhul, kui ei toimu sihipärast andmekogumist;
- töötama eri andmekogujate jaoks välja meetodilised juhised võrdõiguslikkuse andmete süstemaatiliseks kogumiseks aja jooksul.

## 9. Võrdõiguslikkuse andmete valiidsuse ja usaldusväarsuse suurendamine

Võrdõiguslikkuse andmete kogumise kavandamisel tuleb alati lähtuda andmete usaldusväarsusest ja valiidsusest. Valiidsus<sup>22</sup> on seotud „reaalses maailmas“ jälgitava huvipakkuva muutuja korrektse

<sup>22</sup> Näitaja, test, uuringuküsimus või liigitussüsteem, mida kasutatakse isiku tunnuste liigitamiseks haldus- või muudes andmeallikates, on valiidne juhul, kui 1) see mõõdab korrektselt seda, mida ta peaks mõõtma, ja 2) see väljendab nähtust või tunnust, mis on otseselt jälgitav või vähemalt tajutav „reaalses maailmas“ eksisteerivana. Valiidsus on näiteks seotud sellega, mil määral vastajad tõlgendavad uuringu küsimusi või vastusekategoriasid valesti, ja sellega, mil määral nad teadlikult hoiduvad tõtt rääkimast (nii on see sageli juhul, kui küsitud isikuandmeid tajutakse tundlikuna). Valiidsuse puudumist võib täheldada ka näiteks siis, kui diskrimineerimise ulatust mõõdetakse üksnes pädevatele asutustele teatatud vahejuhtumite arvu põhjal, sest paljud juhtumid võivad jääda teatamata. Perfektse valiidsusega mõõdikuid ei ole olemas, kuid mõned mõõdikud on asjakohasemad kui teised.

mõõtmisega. Usaldusväärus<sup>23</sup> on seotud muutuja mõõtmistulemuste stabiilsuse või järjepidevusega.

Võrdõiguslikkuse andmete valiidsuse ja usaldusvääruse tagamiseks peaksid liikmesriigid

- kohaldama võrdõiguslikkuse andmete kavandamisel, kogumisel ja kasutamisel inimõigustest lähtuvaid osalemise, enesemääramise, läbipaistvuse, privaatsuse ja vastutuse põhimõtteid, et säilitada või suurendada asjaomaste sidusrühmade usaldust;<sup>24</sup>
- kohaldama andmekogumise kavandamise ja andmekogumisprotsessi suhtes kaasavat lähenemisviisi, näiteks määratluste, klassifitseerimis- või kategoriseerimissüsteemide väljatöötamisel või lähendnäitajate kasutamist käsitlevate otsuste tegemisel; sellise lähenemisviisiga võiks kaasneda küsitajate või vahendajate värbamine konkreetsetest elanikkonnarühmadest, et suurendada vastamismäära;
- konsulteerima sihtrühma kuuluvate elanikkonnarühmade esindajatega, et saavutada konsensus võrdõiguslikkuse andmete kogumisel kasutatavate määratluste ja kategooriate suhtes;
- soodustama kõrgema vastamismäära saavutamiseks koostööd siht- ja sidusrühmadega, teavitades neid sellest, et andmeid kogutakse ja kasutatakse selliste programmide toetamiseks, mille eesmärk on edendada võrdseid võimalusi või võidelda diskrimineerimise vastu;
- vastamismäära parandamiseks korrigeerima (ebaselgeid) küsimusi/kategooriaid ja need vajaduse korral ümber sõnastama; seejuures võiks lähtuda kogukonnaga peetud konsultatsioonide käigus saadud teadmistest;
- võimaluse korral võimaldama andmekogumise objektiks olevate isikute enesemääratlemist selliste tunnuste alusel nagu rassiline ja etniline päritolu, usutunnistus, puue, seksuaalne sättumus või sooidentiteet; sellised liigitussüsteemid peaksid võimaldama valida rohkem kui ühe identifitseerimiskategooria ning võimaldama vastajatel ka kategooria määratlemata jätta või märkida „Puudub“;
- täpsustama ja/või suurendama lähendnäitajate arvu, et tagada selliste elanikkonnarühmade täielik hõlmatumus, kelle puhul ei ole otsene (enese)tuvastamine võimalik;
- põhjalikult testimata andmekogumiseks väljatöötatud kategooriaid, muutujaid ja küsimusi;
- tagada menetluste ja määratluste ajaliselt järjepidev kasutamine;
- kohaldama vajaduse korral Euroopa statistikasüsteemi statistika tegevusjuhise<sup>25</sup> ja andmetootjate koostatud kvaliteediaruandeid;
- kui see on asjakohane, kohaldama kasutusel olevate ja edaspidi väljatöötatavate näitajate suhtes järgmisi üldisi kvaliteedikriteeriume: ühtsus, selgus, õigeaegsus, täpsus, õigsus, järjepidevus, objektiivsus, asjakohasus, võrreldavus ja läbipaistvus;
- töötama välja protokollid, milles võetakse kokku selgitused eri andmeallikate määratluste ja liigituste jätkuvate erinevuste kohta juhtudel, kui uute kategooriate väljatöötamine või

---

<sup>23</sup> Usaldusväärus eeldab rakendatud mõõtmisviisi / tehtud katse püsivust või järjepidevust. Näiteks on diskrimineerimise mõõdik usaldusväärne sel määral, mil korduvates katsetes saadakse samad mõõtmistulemused. Näiteks kui mõõta teatatud vahejuhtumite arvu aastas, kuid pädevate (võrdõiguslikkuse küsimustega tegelevate) asutuste arv aja jooksul muutub, avaldab see negatiivset mõju selle mõõdiku usaldusväärusele ning mõjutab ka selle võrreldavust ajas. Ükski mõõdik ei ole täiesti usaldusväärne; usaldusväärus on alati suhteline. Valiidsuse ja usaldusvääruse vahel on otsene seos, kuna valiidsed katsed on ka usaldusväärsed (korratavad). Usaldusväärset katsed ei ole siiski alati valiidsed.

<sup>24</sup> Vt ÜRO inimõiguste ülemvoliniku büroo (2018), [A Human Rights-based Approach to Data - Leaving No One Behind in the 2030 Agenda for Sustainable Development](#) (Inimõigustel põhinev lähenemisviis andmetele – kestliku arengu tegevuskavas 2030 ei tohi kedagi kõrvale jätta), juhend andmete kogumise ja liigendamise kohta, 2018.

<sup>25</sup> Euroopa statistikasüsteemi komitee (2017), [Euroopa statistika tegevusjuhise. 2017. aasta läbivaadatud versioon](#).

olemasolevate kategooriate kohandamine ei ole võimalik (näiteks kui andmekogumise peamine eesmärk on suundumuste jälgimine).

#### 10. Võrdõiguslikkuse andmete representatiivsuse tagamine

Representatiivsus näitab, mil määral vastavad valimi tunnused, nagu sooline, vanuseline, etniline ja rassiline koosseis jne, selle üldkogumi tunnustele, kelle hulgast valim on valitud, vastavalt kehtivatele eeskirjadele. Terminit „representatiivsus“ kasutatakse sageli näitamaks, et valim peegeldab mõnd elanikkonna rühma, kajastades korrektselt kõiki selle põhiomadusi.

Esindavust võib negatiivselt mõjutada see, kui valim on liiga väike, kui sellesse ei kuulu piisaval arvul sihtkogumisse kuuluvaid isikuid või kui konkreetsed elanikkonnarühmad jäetakse andmekogumisest süstemaatiliselt algusest peale välja (keeleliste raskuste, puude jne tõttu). Need probleemid esinevad paljudes eri uuringutes ja on eriti tõsised võrdõiguslikkuse andmete kogumisel, kuna suure diskrimineerimisohuga rühmad jäetakse kõrvale ja neid ei saa andmete analüüsimisel arvesse võtta. Esindavust võib mõjutada ka see, kui valim on piisavalt suur, kuid nihkega, näiteks kui need sihtpopulatsiooni kuuluvad isikud, kes kogevad suuremat diskrimineerimist, osalevad uuringus vähemal või rohkemal määral. Selliste probleemide lahendamiseks peaksid liikmesriigid kohaldama kaasavat andmekogumismeetodit, tehes jõupingutusi selleks, et

- jõuda allaesindatud rühmadeni ning saavutada võimalikult usaldusväärsed valimid ja tõhusad valimimahud;
- viia läbi sihtuuringuid;
- kaasata vähemusrühmade liikmeid ja raskesti ligipääsetavaid rühmi olemasolevatesse uuringutesse, nagu tööjõu-uuring ning sissetulekuid ja elamistingimusi käsitlev ELi statistika, võimendades vajaduse korral nende osakaalu valimis;
- võimaluse korral kaasata võrdõiguslikkuse andmete kogumisse mitmesugustes asutustes, näiteks hooldekodudes, vanglates ja varjupaigataotlejate vastuvõtukeskustes viibivad isikud, samuti rändrahvad, kodutud ja ajutises majutuses elavad inimesed;
- edendada kvalitatiivseid ja mitmel meetodil põhinevaid uuringuid, eriti kui sihtrühmad on liiga väikesed või väga hajutatud;
- tagada kvalitatiivsete uuringute abil tõhus ülevaade kõigist kaitset vajavatest tunnustest või rühmadest, keda ähvardab diskrimineerimisoht ja kes võidakse olemasolevatest valimialustest välja jätta; kvalitatiivseid meetodeid võib kasutada kogu uuringuprotsessi vältel, et täiendada statistilisi andmeid ning suurendada representatiivsust ja valiidsust.

#### 11. Võrdõiguslikkuse andmete võrreldavuse parandamine

Võrreldavus on määratletud kui ulatus, mil määral erinevatest võrdõiguslikkuse andmete allikatest, riikidest, piirkondadest, kultuuridest, eluvaldkondadest või ajavahemikest saadud statistiliste andmete ja tulemuste erinevused on tingitud erinevustest sihtpopulatsiooni kirjeldavates tegelikes väärtustes. Võrreldavust mõjutab tugevalt see, kui uuringu kavandamisel kasutatud mõisted, määratlused või kategooriad on andmeallikate, ajahetkede või riikide lõikes erinevad. Võrreldavuse parandamine tähendab, et valimi või küsimustiku ülesehitusest, andmekogumisviisist, tõlkimisest jne tulenevad vead on viidud miinimumini. Võrreldavuse kindlakstegemiseks peaksid kavandamise, määratluste ja kategooriatega seotud otsused olema hästi dokumenteeritud.

Võrdõiguslikkuse andmete võrreldavuse parandamiseks peaksid liikmesriigid

- tegema kindlaks eri andmeallikate vahelised ja ajalised erinevused määratlustes ning klassifitseerimis- ja kategoriseerimissüsteemides; seda saaks teha kaardistamise ajal (suunis nr 1) ja asjaomaste sidusrühmadega konsulteerimise käigus (suunis nr 2 ja 9);
- ühtlustama võimalikult suures ulatuses mõisteid, liigitusi ja andmekogumise ülesehitust;

- töötama välja ja avaldama suunised andmekogumise ühtlustatud haldamiseks;
- kui võrreldavust ei ole võimalik saavutada (näiteks kui andmeid kogutakse eri eesmärkidel), töötama välja ja avaldama suunised, mis aitavad tõlgendada andmeallikate, keelte või ajahetkede vahelisi erinevusi määratlustes, ülesehituses ning klassifitseerimis- ja kategoriseerimissüsteemides; suunistes tuleks selgitada, et kuigi tulemused võivad võrreldavuse puudumise tõttu erineda, on need siiski väärtuslikud ning neid võetakse riigis arvesse võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise olukorra üldisel hindamisel;
- tegema vajaduse korral jõupingutusi, et parandada võrdõiguslikkuse andmete võrreldavust ELi tasandil, eelkõige ELi standardsete (võrreldavuse eeldusest lähtuvate) andmekogumissüsteemide kaudu kogutud andmete võrreldavust;
- parandama võimaluse korral ja võimalikult suurel määral võrdõiguslikkuse andmete võrreldavust olemasolevate OECD, ÜRO ja Maailmapanga andmetega võrdõiguslikkuse ja mittediskrimineerimise valdkonnas; sellega seoses võiksid liikmesriigid teha jõupingutusi olemasolevate riiklike/kohalike võrdõiguslikkuse andmete kasutamiseks võrdluse eesmärgil, kasutades võrdluse alusena õigustest lähtuvaid näitajaid;
- edendama heade tavade alast teabevahetust riikide vahel, et parandada võrdõiguslikkuse andmete võrreldavust ja ühilduvust riikide tasandil.

## **Võta ühendust ELiga**

### **Isiklikult**

Kõikjal Euroopa Liidus on sadu Europe Directi teabekeskusi. Teile lähima keskuse aadressi leiate: [https://europa.eu/european-union/contact\\_et](https://europa.eu/european-union/contact_et)

### **Telefoni või e-postiga**

Europe Direct on teenus, mis vastab Teie küsimustele Euroopa Liidu kohta. Teenusega saate ühendust võtta:

- helistades tasuta numbril: 00 800 6 7 8 9 10 11 (mõni operaator võib nende kõnede eest tasu võtta),
- helistades järgmisel tavanumbril: +32 22999696 või
- e-posti teel: [https://europa.eu/european-union/contact\\_et](https://europa.eu/european-union/contact_et)

### **ELi käsitleva teabe leidmine**

#### **Veebis**

Euroopa Liitu käsitlev teave on kõigis ELi ametlikes keeltes kättesaadav Euroopa veebisaidil: [https://europa.eu/european-union/index\\_et](https://europa.eu/european-union/index_et)

#### **ELi väljaanded**

Tasuta ja tasulisi ELi väljaandeid saab alla laadida või tellida järgmisel aadressil:

<https://publications.europa.eu/et/publications>

Suuremas koguses tasuta väljaannete saamiseks võtke ühendust talitusega Europe Direct või oma kohaliku teabekeskusega (vt [https://europa.eu/european-union/contact\\_et](https://europa.eu/european-union/contact_et)).

#### **ELi õigus ja seonduvad dokumendid**

ELi käsitleva õigusteabe, sealhulgas alates 1952. aastast kõigi ELi õigusaktide konsulteerimiseks kõigis ametlikes keeleversioonides vt EUR-Lex: <http://eur-lex.europa.eu>

#### **ELi avatud andmed**

ELi avatud andmete portaal (<http://data.europa.eu/euodp/et>) võimaldab juurdepääsu ELi andmekogudele. Andmeid saab tasuta alla laadida ja taaskasutada nii ärilisel kui ka mitteärilisel eesmärgil.



Euroopa Liidu  
Väljaannete Talitus